

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vindex Libertatis Ecclesiasticae || Et Martyr || S.
Engelbertvs || Archiepiscopus Co-||loniensiſ Princeps ||
Elector, &c.**

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1633

Notatio ad Caput Sextum & Septimum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9728

A queant. Statum eius interiorem Deus nouit. Sed & quidam ex eius Capellanis, qui conscientiam eius nouerat, de ipso cum Abbate nostro conferens, sic ait: Licet Dominus meus secularis habeatur, non tamen intus talis est, qualis foris apparet. Sciatis eum multas occultas consolationes habere à Deo. Erat enim sapiens ad omnia, & intelligens. Sapienter ad omnia respondit, & quid quisque dicere uellet, facile intellexit. Cum uenissent Coloniam fratres de nouo Ordine Prædicatorum, nec non & fratres, qui dicuntur Minores, & graues quidam eis essent ex Clero, eisque coram Archiepiscopo Engelberto diuersa obijcerent, illos acculando, respondit: Quamdiu res in bono statu est, stare

B sinite. Cumque instarent tam primores, quam plebani, & dicerent: Timeamus ne isti sint illi, de quibus Spiritus sanctus per os beatæ Hildegardis prophetauit, per quos Clerus affligetur, & ciuitas periclitabitur: uerbum notabile respondit: Si diuinitus prophetatum est, necesse est ut impleatur, quo uerbo compescuit omnes. Spiritu consilij sic abundabat, ut in consilijs dandis esset prouidus, & in responsionibus tam promptus, ut consiliarij eius sua paruipendentes consilia, mutuo dicerent: Dominus noster consilium suum in crumena sua portat. Spiritu fortitudinis ita pollebat, ut neque minis frangi, neque blanditijs facile flecti posset, os habens agninum, & cor leoninum. Hinc est, quod cum Dominus Conradus Episcopus Portuensis, & tunc temporis in Alemannia legatus, diceret prædicto Abbati Ioanni: Vnde est, quod Dominus Coloniensis ita timetur? respondit ille: Ex quadam gratia speciali Dei est. Spiritus scientiæ illi non deerat: quia tanto rationis uigebat acumine, ut prudenter inauditas & difficiles solueret quæstiones: quod, multo literatiores eo, facere non poterant. Cui etiam spiritus pietatis tantus inerat, ut, si in turbis positus, consideraret ex remoto Pauperem sibi loqui uolentem, nutu, siue per nuncium, illum uocaret, & querimonijs eius cum multa patientia perauditis, efficaciter expediret. Hoc sapius illi contigisse certum est. Quam pleno sinu necessitatibus afflictorum sit compassus, subiecta declarant exempla.

Dominicani Fraciscani initio quid passi sint à Clero. Prudens eius responsum.

Præclarum Dei donū. Rara uirtus.

Notatio ad Caput Sextum & Septimum.

VT accuratè temporis seriem attexam, utriusque capitis 6. & 7. Scholia coniungo. Cæsarius enim de materiâ,

N 2

non

non de tempore laborans, quædam capite septimo recensuit, A
tempore priora ijs, quæ capite sexto enarrantur.

9. Reges Daciæ.

1223.

Crantzius
lib 7. Saxo.
cap. 38.

Reges Da-
niæ captiui

Godofrid.

Anno reparatæ salutis supra millesimum ducentefimum, vicesimo tertio, ab Henrico Iuniore Rege, Northusij, *vel ut volunt alij, Barduici*, curia principum celebrata est: Vbi testibus Godofrid. & Crantzio. S. ENGELBERTVS Colonienfis Archiepiscopus de Rege Daniæ multum laborauit, vt vinculis solutus in libertatem pristinam affereretur, sed nihil obtinuit.

Henricus enim Zuerinensis comes, deturbato Ioanne Gantz ex arce sua Grabou, Daniæ Regem Waldemarum (cum quo id Ioannes ex fuga sua conquestus fuerat) à se abalienauerat, ideoque iussu Regis per Albertum comitem de Orlemundo vicissim quibusdam sibi subiectis arcibus fuerat exutus. Atque vt publica accepta fide in Daniam, Regi vt reconciliaretur, profectus, graues reconciliationis sibi constitutas abstulerat conditiones, easque seruatu difficiles; obseruauit tempus, quo ruri in insula Luithe, dilapsis, præter vnum vel alterum, in venatione (non verò in castris, quod per id temporis pacata omnia tenebantur) Regijs stipatoribus, Regem ipsiusque filium Regni successorem designatum, & diademate coronatum, in tentorio cum suis comprehensum, faucibus oclusis manibusque constrictis in nauim haud procul illinc disunctam, sed proximam abduxit. Ita Regem noctu eremigans, nemine sentiente, vinculis cohibitum, nauigio suo auexit in Saxoniam, atque in munitissima arce Dannenberg diligenti custodia septem tenuit, donec post biennium extincto S. ENGELBERTO 45. marcarum argenti millibus, præter alia alijs amicis collata munera, se captum redimeret. Cepit ex captiuitate hac Regis Adolphus Iunior comes

A comes de Schovvenburg ope & auxilio parentis sui, Gerardi
 Bremensis Archiepiscopi, Henrici de Zvverino & Henrici
 de Werle comitum, atque aliorum, occasionem recuperan-
 di patriam trans Albim terram, quam Rex Waldemarum an-
 no superiore 1204. occupatam Alberto comiti de Orle-
 munde commiserat, ipsiusque fidei mandauerat. Albertus
 quidem infestis Adolphi Junioris signis, signa intulit obuia,
 sed subsidio destitutus, in prælio ab Henrico Zvverinensi co-
 mite fuit interceptus, ac cum Rege Daniæ auunculo suo in
 B custodijs biennium asseruatus. Rex ære se suo redimens, prior
 emissus est è custodia & vinculis leuatus. *Crantz. 7. Sax. 38. 39.*
 Hinc falli videtur Godefrid. qui vult ad annum 1224. post
 natalitia Domini Nostri celebrata, ab Alberto Orlemun-
 de, cum Henrico comite castri cuiusdam obsidionem ad eius
 aduentum soluente, ducto in ipsum exercitu, multoque v-
 trinque fuso sanguine ac multis desideratis ab hora diei pri-
 ma vsque ad vesperam Regi liberando fuisse certatum. Quo
 C in certamine ipse Albertus cum pluribus Nobilibus in ar-
 cem Dannenberg captiuus sit abductus. Nam bellum ab Al-
 berto non susceptum recuperatorium, de Rege recipiendo,
 vt hîc intendit Godefr. sed tantum defensorium contra A-
 dolphum, omnia trans Albim recuperantem, vt auctor est
Crantzius d. loco. Haftenus de Regis Dani captiuitate &c.

Olinghau-
 sen prope
 Arnsberg-

D Tabulæ archiui Olinghausani in Westphalia monasterij
 piû S. Engelberti in ipsum asceteriû, affectû produnt, quod
 inquit: *quemadmodû, annis superioribus nimirû octauo à Brunone
 & nono à Theoderico Colonensium Archiepiscopis, nonnulla plantatio
 Pramonstratensium in Olinghausen sub alas paternæ protectionis con-
 tra Aduocatos suscepta fuit, ita antecessorum suorum præclaris insistentibus
 vestigijs Sanctus noster ENGELBERTVS eiusdem congregationis
 Olinghausanæ clientelam hoc anno suscepit, & ab omni onere & con-
 ditionis consuetudine Aduocati alicuius vel aliquorum Aduocatorum*

S. Engel-
 berti per-
 petuus ze-
 lus contra
 Aduocatos

*exemit, auctoritate sua decernens, vt ad ipsum tantum, ipsiusque A
successores in posterum perpetuum respectum habeat, ac locus cultui
Diuino destinatus ab vniuersa secularis potestatis cura liber, in lau-
dem & gloriam Redemptoris nostri exsurgat.*

Hoc eodem anno S. ENGELBERTVS quædam sub Phi-
lippo alijsque suis antecessoribus composito seu ex pacto fa-
cta inter Ecclesias in Hustene & Olinghaussen approbavit,
litteris à se datis, quarum initium & finem hic subiicio.

*Officij nostri ratio deposcit, vt iura Ecclesiarum nostræ Diœcesis ab B
antecessoribus nostris ad nos ritè deuoluta, integra conseruemus, & ra-
tionabiliter emendata pro temporum veritate corroboremus.....actum
Anno M.CC.XXIII. Indictione XI. quinto Nonas Martij, die
Dominicâ publicè in Capella Gosvini Susatiæ presidente Apostolica
sedi Domino Honorio Papa tertio, Regnante inuictissimo Romanorum
Imperatore, Domino Friderico semper Augusto, presentibus Henrico
S. Seuerini Colonien, Thoma Sosatiensis Præpositis, Erpone Decano,
Rudolpho Scholastico, Gerardo custode, Hartardo Cellerario, Henrico C
Camerario, Ioanne Tiderico, Canonicis Sasatiens. Ludolpho S. Cecilia
Canonico, Rudolpho Priore, Alberto in Olinghausen, & alijs quam plu-
ribus feliciter, Amen.*

s. Super omnes redditus meos.

Capite sexto meminit Cæsarius duodecim Præfecto-
rum, quos constituere decreuerat S. ENGELBERTVS: quod
vt inquit Roleuinck: vtrique fecit ad exemplum Diœcesis Mona- D
steriensis in Westphalia, quæ in substantia temporalium deputatos
habet à prima fundatione duodecim maiores officarios cum cu-
rijs suis distinctis, partim Ecclesiæ partim ciuitatis Monasterien-
sis, adiunctis etiam sibi schultetis numero 48. qui simul faciunt
cum eis sexaginta, præfecti substantiæ Pontificis iuxta exemplum
Salomonis Regis Israel præbentes alimoniam Principi per singu-
los dies vnusquisque in mense suo. Hæc dum ita seruarentur omnes
diuites atq; fœlices fuere, nullusque locus querelæ aut iurgiorum pa-
tuit,

A ruit, sicque famosa ac celebris fuit hæc sancta observatio, vt diuæ memoriae **SANCTVS ENGELBERTVS** Archiepiscopus Coloniensis Martyr hanc obseruantiam in sua Metropolitana Diœcesi introducere moliretur, licet sanctâ morte præpeditus ac martyrij laureâ coronatus id exequi nequiverit: Hactenus **Wernerus Roleuinekius** Carthusianus in sua Westphalia cap. 9.

§. Quod cum Dñs Conradus Portuensis.

1224.

B Anno 1224. Feriâ sextâ à Pentecoste Conradus Episcopus Portuensis, Coloniae cum honore susceptus est. Erat is Eginonis ab Vrach Svvitonum * Dynastæ (quamuis alij aliam eius velint profapiam) filius, olim à patruo suo, Bertholdo Zaringiæ Duce, obses cum fratre Rudolpho datus, Philippo Sueuo, qui cum Ottone, vt supra meminimus, de Imperio armis decertauit, & manu Ortonis Wittels-

Conradus Portuensis Episcopus Coloniae est.

* id est, Heluetiorum.

Ciaconius.

D bachij Bambergæ cecidit. Conradus & Rudolphus adhuc obsides, religionis amplectendæ vota emiserunt, si vadimonium illis missum fieret; missio facta, Conradus apud Villarium Ordinis Cisterciens. Rudolphus Luzirachi monachorum habitum induerunt. Ipse porro Conradus primò Prior, deindè Abbas Villariensis, tandem Clareuallensis & Cisterciensis est designatus. Denique obtento Episcopatu Portuensi, inter Patres Purpuratos titulo S. Rufinæ relatus, contra Albigenes legatione functus est.

Hoc quoque eodem tempore in concitandis Germanorum animis ad recuperationem terræ sanctæ non sine ingenti fructu laborauit. Erat hic vir cum Nobilissimus, tum Religiosissi-

giosissimus, Sancto nostro perquam familiaris & amicus, ac A
pòst, anno 1234. diues meritis ad superos euolauit.

Rex Hierosolymitanus Colonia.

Insignia hæc Hierosolymitana secundũ vulgare vsũ sculpta sunt alioquin prout ex antiquo numismate peregrinorũ

D. Auber- tus Miræus vulgavit est H cum I intersecante & quatuor ✕ circũpositis.

Pro Regibus captiuis & reputatione iuris Imperii laborat S. Engelbertus.

9. Ioannes Rex Hierosolymitanus.

Eodem anno 1224. Ioannes Hierosolymorum Rex, cuius in capite sexto fit mentio, à visitatis S. Iacobi liminibus in Germaniam diuertens Regem Henricum salutauit, quem Colonia comitatus, ab ENGELBERTO Archiepiscopo, ac totã ciuitate in peruigilio Assumptæ B. M. Virginis cum magno honore & gaudio fuit exceptus.

Occasione hac vsus S. ENGELBERTVS iterum pium suum conatum ostendit, in liberando Waldemaro Daniæ Rege, & recuperandis Imperij terris à Rege occupatis, egitque, vt Henricus Imperatoris, filius & Conradus

sedis Apostolicæ Legatus alijque Principes cum ipso ea de re in Saxoniam irent. Albis igitur fluiui ripam tenentes præmiserunt Hermannum Magistrum Hospitalis Teutonicorum ab Imperatore eo etiam nomine missum, vt Regem Waldemarum & comitem Henricum inter se reconciliaret: Effecit is, vt subsecutis Principibus & præsentibus, Rex promitteret, se restitutus Imperij terris coronam de manu Imperatoris accepturum, ac prodimissione sui è vinculis centum marcarum millia numeraturum. Accipientibus eam promissionem Principibus, Alber-

tus

A tus comes de Vorlemunde Waldemari ex sorore filius cum Baronibus Danicæ eam improbantes, conscensis nauibus indignabundi recesserunt, ablata secum immensa vi pecuniæ, quam redempturi Regem contulerant. Re igitur infecta Principes abiere:] *Godefridus hic.*

B His alijsque Imperij occupatus negotijs S. ENGELBERTVS, suorum Religiosorum non neglexit commoda, sed ea etiam liberalibus promouit donationibus. Ita enim ipse S. ANCTVS hoc anno 24. (vt habetur in Archiuo Campensi) ordinationis suæ sexto concessit, vt supra memini, Abbati & Monasterio veteris Campi priuilegium colendi agros in minori campo & grangia, remisitque eis decimationem noualium, de quibus primum instruendis laborarent, vt antè Eugenius tertius & Innocentius tertius quoque remiserant. Tabulæ eam in rem hæ sunt confectæ.

IN Nomine Sanctæ & Indiuiduæ TRINITATIS.

Diploma S. Engel-

GELBERTVS Dei gratia Sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus tã presentibus quam futuris in perpetuum. Expediens est animabus & salubre, eorum qui vt Christum lucri faciant spontanei pauperes effecti sunt, in-

berti pro Campensibus. Voluntaria paupertas.

D inopiam & defectum supplere, hoc enim faciendo seminantur temporalia, vt æterna metantur. Hac consideratione inducti dilectæ Nobis filiæ Ecclesiæ Campensi concedimus authentico præsentis, vt si causa exigente in locis qui dicuntur interior campus & grangia pecudum, vel alijs quibuslibet locis ipsorum, personas Laicas pro agris colendis insti-

o

instituire voluerint, ipsi Laici in communibus syluis pratis, pascuis, & locis palustribus adiacentibus, potestatem habeant, & ius commune, A
& quia eidem Campensi Ecclesiæ duorum Summorum Pontificum, Eugenij videlicet Tertij, & Innocentij Tertij benignitas, remisit omnē decimationem prouentuum, de locis proprio labore & sumptu excultis, Nos etiam iuxta hanc Patrum Nostrorum indulgentiam, Campensi Ecclesiæ indulgemus, vt à Laicis suis in locis prædictis institutis vel pro tempore instituendis propriorum bonorum decimas tam maiores recipiant quam minores. Vt hæc nostra donatio Campensi Ecclesiæ stabilis perpetuò & inuiolata perseueret, præsentem paginam, inde conscriptam, imaginis nostræ appositione fecimus communiri. B
Acta sunt hæc Anno Dominicæ Incarnationis 1224. Pontificatus nostri Anno sexto.

Et vt Lectori magis manifestum fiat, quàm bene cupierit religiosus S. ENGELBERTVS, alias subijcio tabulas, quibus hoc eodem anno nonnullorum prædiorum donationem Campensi Ecclesiæ factam confirmauit.

Aliud Diploma S. Engelberti pro Campensibus.

In nomine Sanctæ & Indiuiduæ Trinitatis ENGELBERTVS Dei gratia Sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus vniuersis hæc legentibus atque lecturis in perpetuum. Pastoralis nostræ curæ debitum requirit, vt regimini & paci omnium fidelium iurisdictionis nostræ, paternæ sollicitudine intendere debeamus, specialius autem & attentius curam gerere tenemur profectus & quietis eorum, qui derelicto in manu Ægyptiæ pallio fugientes manent in solitudine, vt quietius & liberius seruitio valeant vacare diuino. Cum igitur dilecta nobis filia Campensis Ecclesia per testes omni exceptione maiores nobis constare fecerit, quod curtes quæ dicuntur Gomersheim, Honnepel, Hanxlær, Gotterswich & Wilich, cum omnibus suis pertinentijs per 40. annos quietè possederit, consequens est, vt ipsa bona Episcopalis authoritas Nostra domui Campensi confirmare debeat actueri: Eandem igitur D
domum cum personis Religiosis, & sæcularibus Ecclesiæ attinentibus, vel ex bonis Ecclesiæ commorantibus, & omnibus possessionibus suis in nostram suscipientes tuitioem, super prædictis curtibus & terminis earum districtè & sub excommunicationis pœna prohibemus, ne quis in eis de cætero dilectis filijs nostris incommodus aut molestus existat. Præterea præstabilibus eorundem filiorum petitionibus prompto libenter concurrentes assensu, sub eadem districtione firmiter inhibemus,

A mus, ne quis communia ipsorum bona ipsi Ecclesiæ, vel eius grangijs in syluis, in palustribus locis, & pascuis circumquaque adiacentia in agros excolendo conuertat vel cōstructiones nouas in eisdem ipsorum communibus ædificare præsumat. Vt autem hæc nostræ libertatis indulgentia Ecclesiæ Campensi perseueret, præsentis chartæ attestacione & sigilli nostri impensione roborauimus. Acta sunt hæc anno Dominicæ Incarnationis 1224. Pontificatus nostri anno sexto.

Hoc etiam anno perpetuum largitus est, *Henrico Præposito Bonnenfis Collegij* (suo postea successori) *decimas noualium in Parochiis, in* **B** *quibus ius illi patronatus competebat, vt eis libere vteretur, frueretur.* *dotatio.*

Claudant anni periodum, procurata Rodensibus in Parœcia Cæsaris Insulari per S. ENGELBERTVM, eiusque tutela commissum Regem priuilegia. Cum enim à parente Ecclesia, seu vt loquuntur, à matrice longius abessent, certis partibus facellum velut ipsius propaginem ac sobolem vel si maioris cum vulgo loqui, ius filialis à Werdensi Capitulo, & Archipresbytero obtinuerunt; Dati ea de re diplomatis introitum & clausulam hinc subrepto. *Rodensie Parœcia.*

D Henricus Septimus Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus. Cum Romanorum Regum dignitati præcellenter conueniat, vnicuique subditorum suorum ius suum illæsum conseruare, speciali tamen affectu moueri debet circa Ecclesias, & personas Ecclesiasticas, vt, qui frequentius diuinis inseruiunt laudibus, ab incurfu rerum sæcularium non inquietentur: consideratione igitur eâ moti ad declinandam præsentis sæculi calumniam notum facimus, tam præsentibus quam futuris: quod Capitulum & Archipresbyter Werdensis Ecclesiæ ad petitionem Nostram & Domini Coloniensis Archiepiscopi ENGELBERTI Capellam in Rade in Parochiâ Werde sitam consecrari permiserunt tali distinctione & cautela..... Si quis vero aulu ductus temerariò huic ordinationi tam rationabiliter factæ obuiare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, Nostræq; Maiestatis offensam se noverit incurrisse. Ad huius perennem memoriam, imposterum duraturam præsentem exinde chartam conscribi fecimus, & sigilli nostri munimine roborari. Huius rei testes sunt: ENGELBERTVS Coloniensis

*E.

Archiepiscopus, B. Argentinensis, D. Marchio de Hamberg & comes de Ditz An. Marschalcus de Instingen. *H. Dapifer de Walpurg. M. A. Notarius. C. Notarius de Popardia, H. de Scharffenburg, F. de Tanne, & alij quam plures. Datum apud Hagenowe Anno Dominicæ Incarnationis M. CC. XXIV. VIII. Idus Decembris Indict. 13.

§. Cū venissēt Coloniā FF. de nouo ordine Prædicatorum, & FF. qui dicūtur Minores.

Quæ de nouis ordinibus Coloniā introductis Cæsarius hoc capite septimo tradit, ea iam supra relata sunt, anno lu. pra millesimum ducētesimum, vige-

Franciscani
Coloniæ.

simo primo, quo primum intra Coloniensium mœnia sunt admissi; quamuis ipsi vigesimum velint sui in urbem ingressus esse initium. Et Franciscani quidem eodem anno sæculi vicesimo primo Prouinciale Capitulum Coloniæ celebrarunt. Incolebāt tunc iidem sub S. Seuerini Banno vt loquūtur seu iurisdictione ædes, quas hodie Moniales Beatæ Mariæ Virginis in Sione possident.

Dominica-
ni Coloniæ

Anno verò 1239. occuparunt umbilicum ciuitatis in Parœcia S. Columbæ, quæ templo lauto, amplo & luminoso artificiosoq; elaborato nobilitarūt. Dominicani Patres anno 21. vel vt vult ipsorum msc. P. F. Maluenda atq; priuata instructio, an. 1220. Ductore B. Henrico Agrippinēsi seniore Coloniā ingressi, neque hoc 24. neq; proximo insequenti 1225. anno liberi fuerunt

aut

A aut quieti à populi aliorumque murmure, vt patet ex defensione à Conrado Legato Apostolico suscepta. Hic enim in Synodo querulum, & inquietum propter priuilegia Prædicatorum, atque ab iis administrata sacramenta, S. Martini minoris Parochum, Parœciâ suâ mouit, vt testatur Fr. Ioannes Molitor *in manuscriptis Chronicis, Et pag. seq. Malvenda &c.*

B Beneficio insignis Collegii Canonicoꝝ S. Andreæ, Hospitalis B. Mariæ Magdalenaë cessit Dominicanis in locum habitationis, census in sacellum sancti Heriberti nuperrimè erectū, translatis. Meminit noui hospitalis à Petro Canonico fundati *Casarius lib. 9. dialog. cap. 56.* Illius alias in Annalibus Colonien-sibus dabo instrumenta.

C Eiusdem porrò Collegii (prout ex diuersis Archiuorum literis patet de Annis 1226. 29. 32. & 54.) vltiorem liberalitatem in acceptis ædibus, hortis, areis, ac structuris, Dominicani sunt experti. Generosi quoque Ducis Limburgensis (qui Ermesindam Theobaldi comitis Luxemburgensis in bello sacro functi viduam coniugio sibi iunxerat) munificentia princeps ipsius aula [prout in originalibus de annis quadragesimo secundo & quinquagesimo docetur] conuentui ampliando accessit, atque ita ad hanc, quam hodie videmus, latitudinem hoc Prædicatorum à S. ENGELBERTO satorum coenobium excreuit, licet illustrior multò sit amplitudo nominis ex multorum Theologorum, quos aluit, luminibus parta; quos inter vndecim vitæ sanctimonia excelluerunt. B. videlicet Henricus senior Co-

Canonico-
rum S. An-
dreæ libe-
ralitas.

Amplissi-
mus Præ-
dicatorum
conuentus
Colonix.

Sancti Co-
lonienses
Dominici-
cani.

loniensis, B. Henricus Coloniensis Iunior, B. Leo secundus ^A
tempore S. ENGELBERTI Prior conuentus, Albertus Ma-
gnus Episcopus Ratisponensis, Thomas Aquinas Angelicus
Doctor, Ambrosius Sansedonius Lector, Henricus Suso,
Henricus Calstrius, Thomas Cantipratanus, Adam & Salo-
mon. Verum de his propediem pluribus in historia Sancto-
rum Agrippinensium. Illis igitur omissis prosequar nunc
Cæsarii institutum. Et principio, quæ S. ENGELBERTVS ali-
quos metu de periclitatura ciuitate, si Ordines admitterent ^B
tur, exemerit, perspicue Cæsarius retulit: Quin etiam vani-
tatem metuentium Clericorum adhuc hodie prosperi ipso-
rum Ordinum successus redarguunt. Deinde haud qua-
quam in ordines à sede Apostolica approbatos prophetia
B. Hildegardis conuenit, quæ extat in Epistola S. Hildegar-
dis ad Clerum Coloniensem Coloniae in Quenteliana Ty-
pographia anno 1566. excusa. Iplas porro continuas contra
Prædicatores obiectiones ab Authoribus Maluenda & ^C
Bzouio allatas & dilutas hic ad verbum describo; quamuis
hi aliquantulum à tempore aberrent, eò quòd Synodum ex
codice antiquo Archiepiscopalis Archiui anno 1225. quarto
Idus Decembris celebratam, post Honorii Tertii annos vi-
deantur reiicere: ita enim inquit: Conradus Portuensis, cum
vidisset fratres Ordinis Prædicatorum, qui de nouo illuc aduenerant,
visitauit eos: dubium autem quid gerens de eis in corde, orauit Domi-
num, vt sibi ad quid ordo iste venisset, ostendere dignaretur: neque
mora, oblato & aperto libro, ad quid ordo Prædicatorum venisset, re-
sponsum est cogitationi. LAVDARE scilicet, BENEDICERE & PRÆ-
DICARE. qui statim effusus in laudem Christi, coram omnibus dixit,
licet alterius professionis sim habitu, frater tamen vester ero, quam diu
in vita subsistam, neque vlla vnquam aduersitate à vobis diuellar. Pro-
inde idem Cardinalis postea tempore Gregorij noni verbum memora-
bile respondisse fertur cuidam in Colonia sacerdoti. Illi enim synodo
præsidenti quidam sacerdos Parochialis conquestus est dicens: Ecce
fratres ordinis Prædicatorum, qui in nostrum damnum Coloniam in-
trauerunt,

Priora hæc
Parisii, po-
steriora Co-
lonia conti-
gerunt.

A trauerunt, falcem mittunt in messem alienam, subditorum nostrorum confessiones audiunt, & per hoc homines in fauorem suum attrahunt. Cui mox Conradus Legatus respondit, quis est numerus hominum in Parochia tibi subditorum & ille nouem millia, inquit, tunc consignans se cruce Legatus dixit, quis es tu miserrime, qui tot millibus solus sufficis debitam gubernationis curam impendere? nescis hominum perditissime, quia in illo debes tremendo iudicio ante tribunal Christi de his omnibus respondere? & tu tales habens vicarios, querularis, qui onus tuum gratis releuent. Quia igitur ex hac querela indignum te omnimodo cura indicasti, ideo priuo te omni beneficio Pastoralis. Hoc **B** facto publicauit auctoritatem, qua à Sede Apostolica Fratribus Ordinis Prædicatorum specialibus priuilegijs prædicare populis, & confessiones audire per sanctissimos Patres Innocentium Tertium, & Dominum Gregorium Nonum commissum est & iniunctum.

Videant nunc, quàm probè agant, quot **Societas** quot Societati IESV, alijsq; Religiosis hac æ **IESV frustra impu-** gnatur. **gnatur.** tate nostrâ eandem occinunt cantilenam.

C

Caput Octauum.

De affectu viri S ANCTI in pauperes, viduas & afflictos aliosq; subditos etiam tempore famis nec non submissione erga sanctam Sedem Apostolicam.

SEDENTE eo Colonia in palatio Episcopali in iudicio, vidua quædam causam habens, propius accessit, petens sibi dari aduocatum **Nota tanti** qui eius querimonias proponeret. Cui beatus Episcopus compassus, principis **adularum** aduocatorum auaritiam non ignorans, viduæ respondit: Bona domi- **singularē** na, liceat tibi pro te loqui: tu melius nosti, quæ necessitas te vrgeat, humanita- **tem.** quam alij. Dicentibus scabinis, Domine, hoc est contra ius ciuitatis: non aduertit verba illorum: hoc tamen adiiciens, Nos bene intelligimus verba eius. Alio tempore, descendente eo de palatio, occurrit quidam, in partibus superioribus nescio à quo se spoliatum conquirens. Qui statim in gradibus gradum figens, ita vt erat vestibus ad iter accommodis indutus, & calcaribus instructus, substitit, & cum multa **patien-**